

Nr 114.

Ankom till riksdagens kansli den 26 maj 1922 kl. 9 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t under riksstatsens sjätte huvudtitel gjorda framställningar om anslag till vägar m. m. jämte en i ämnet väckt motion.

(4:e avd.)

*Bidrag till
anläggning av
vägar m. m.*

1:o) Uti den till riksdagen den 7 januari 1922 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under tiden 1 januari—30 juni 1923 har Kungl. Maj:t under sjätte huvudtiteln, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 14 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 7 januari 1922) att för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 10—14 i statsrådsprotokollet.

I en inom andra kammaren av herr *E. Lindberg* m. fl. väckt till utskottet remitterad motion (nr 115) har hemställts, att riksdagen må *dels* att å tilläggsstaten för 1922 uppföra till anläggning av nya eller omläggning och förbättring av backiga eller eljest mindre goda vägar 2 miljoner kronor, för anläggning av enklare vägar 150,000 kronor, för ödebygdsvägar 150,000 kronor, för tilläggsbidrag till vissa vägar m. m. 1 miljon kronor samt speciellt för ödebygdsvägen Tärna kyrkoby—Slussfors 50,000 kronor; och *dels* att uppföra å stat för första halvåret 1923 för anläggning av nya eller omläggning och förbättring av backiga eller eljest mindre goda vägar 3 miljoner kronor, för anläggning av enklare vägar 600,000 kronor, för ödebygdsvägar 200,000 kronor, samt för ödebygdsvägen Tärna—Slussfors 150,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar har riksdagen för år 1922 beviljat ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sin till grund för nu förevarande förslag liggande framställning i ämnet hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att på extra stat för första hälften av år 1923 för ändamålet ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett anslag av 5,000,000 kronor, därav 2,000,000 kronor finge disponeras redan under år 1922. Skulle emellertid av budgettekniska skäl det bereda svårighet att bevilja någon del av det äskade väganslaget för första halvåret 1923, hemställer styrelsen, att det erforderliga anslaget 5,000,000 kronor måtte beviljas på tilläggsstat för 1922.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Av vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anfört framgår, att styrelsen ifrågasatt en betydande ökning av förevarande anslag särskilt i syfte att vägarbeten skulle kunna i avsevärd omfattning anordnas för avhjälpande av arbetslösheten. För bedömande av detta spörsmål må då till en början erinras, hurusom vid 1921 års riksdag statsutskottet vid behandling av frågan om anslag till arbetslöshetens bekämpande (utlåtande nr 10, sid. 10) avstyrkte ett motionsvis framlagt förslag därom, att en del av sistnämnda anslag skulle ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande att användas till statsunderstödda vägbyggnader m. m. och handhavas av styrelsen på samma sätt som de vanliga väganslagen. Som skäl härför anförde utskottet bland annat, att nämnda styrelse icke organiserats för fyllande av dylika särskilda uppgifter av mera tillfällig natur. En sådan organisation hade däremot skogssällskapets statsarbeten, vilka efter sin då treåriga tillvaro utarbetat ett i det hela enligt utskottets uppfattning väl fungerande system för nödhjälpsarbetenas bedrivande och vilka beträffande vägarbetena stode i samarbete med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och dess tjänstemän. Motionen blev också avslagen av riksdagen. Riksdagen har alltså uttalat sig mot ett sammanförande under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ledning av vanliga vägarbeten och vägarbeten, utförda såsom nödhjälpsarbeten. Att vid vägarbeten, som verkställas genom vägdistrikten, tillämpa de vid nödhjälpsarbetena gällande lägre arbetslöner torde ej heller låta sig göra. I en till mig avgiven promemoria har även statens arbetslöshetskommission framhållit, att de vägföretag, som utfördes

i vägdistriktens egen regi, i allmänhet vore mindre verkningsfulla ur synpunkten av arbetslöshetens bekämpande. Erfarenheten hade nämligen givit vid handen, att några säkra garantier för att de ur behovsynpunkt mest kvalificerade arbetslösa komme att bliva sysselsatta vid vägföretagen endast kunde uppnås, om dessa utfördes direkt såsom statliga nödhjälpsarbeten. På grund av vad nu anförs anser jag mig icke kunna förorda, att med medel från ifrågavarande anslag skola bekostas vägarbeten, som äro direkt hänförliga till nödhjälpsarbeten, utan torde kostnaderna för sådana arbeten såsom hittills böra bestridas från anslag till arbetslöshetens bekämpande och arbetenas organisation lämpas i enlighet härmed.

Emellertid måste det givetvis även för förhållandena å arbetsmarknaden äga en viss betydelse, att arbetena å de vanliga vägbyggnadsföretagen kunna bedrivas i en ej alltför inskränkt omfattning. Kungl. Maj:t har ock vid fördelning av 1922 års väganslag beaktat arbetslöshetssynpunkten sålunda, att för sådana län, där svår arbetslöshet är rådande, statsbidrag tilldelats flera vägföretag än som enligt vanliga regler skulle hava ägt rum. Vidare har, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller, ett betydande antal vägföretag, som stått närmast i tur till erhållande av statsbidrag, efter tillstånd av styrelsen påbörjats i avvaktan på beviljande av sådant bidrag. På grund härav äro de medel, som stå till förfogande för nya vägföretag, i hög grad begränsade.

Med hänsyn emellertid dels till att kostnaderna för vägbyggnadsarbeten torde kunna förväntas ytterligare nedgå till år 1923 och dels till nödvändigheten att iakttaga största möjliga sparsamhet i fråga om utgifterna å övergångsbudgeten anser jag mig icke kunna tillstyrka en höjning av ifrågavarande anslag, utan torde för första halvåret 1923 för ändamålet anvisas ett belopp av 2,500,000 kronor.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet får tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Beträffande den i ämnet väckta motionen, vilken avser höjandet av vissa för vägarbeten anvisade anslag, får utskottet anföra, att även om utskottet funnit skäl kunna anföras härför, utskottet dock icke ansett sig böra tillstyrka, att under nuvarande finansiella läge, på framställning av enskilda motionärer, för ändamålet anvisas högre belopp än som Kungl. Maj:t vid uppgörandet av det för innevarande års riksdag framlagda budgetförslaget funnit i sådant avseende kunna disponeras.

Under återopående härav får utskottet under nu förevarande punkt hemställa,

a) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herr Lindbergs m. fl. i ämnet väckta motion, i vad samma motion avser höjning av nu förevarande för tiden 1 januari—30 juni 1923 föreslagna anslag, må för *anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar* på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor;

b) att herr Lindbergs m. fl. förevarande motion i vad densamma avser uppförande av anslag å tilläggsstat för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar icke må av riksdagen bifallas;

c) att nyssnämnda motion, i vad den avser uppförande av anslag å tilläggsstat för beredande av tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag, icke heller må vinna riksdagens bifall.

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 15) föreslagit riksdagen att för anläggning av enklare vägar på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

*Anläggning
av enklare
vägar.*

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 14 av åberopade statsrådsprotokollet.

I den under punkt 1 omförmälda, av herr *E. Lindberg* m. fl. inom andra kammaren i ämnet väckta motionen har i nu förevarande avseende hemställts, att för anläggning av enklare vägar måtte uppföras dels å tilläggsstat för år 1922 ett belopp av 150,000 kronor dels ock för tiden 1 januari—30 juni 1923 det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 600,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelar nu, att hos styrelsen inneläge 35 färdigbehandlade förslag till enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län med en sammanlagd längd av 500 kilometer och en beräknad byggnadskostnad av 4,135,000 kronor. Då anslaget syntes böra för år 1923 bibehållas vid samma belopp som för innevarande år, hemställer styrelsen om anvisande för ändamålet av 750,000 kronor för tiden 1 januari—30 juni 1923.

Med hänsyn till den statsfinansiella situationen finner jag mig nödsakad förorda en tillfällig nedsättning av anslaget till enklare vägar för första halvåret 1923 till 600,000 kronor, varvid jag utgått från att anslaget i huvudsak skall komma de norrländska länen tillgodo.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

a) att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och herr Lindbergs motion i nu förevarande del, må för anläggning av *enklare vägar* på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor;

b) att herr Lindbergs m. fl. i ämnet väckta motion, i vad nämnda motion avser anvisande av anslag å tilläggsstat för anläggning av enklare vägar, icke må av riksdagen bifallas.

*Enklare väg
Parkajoki—
Muonionalusta.*

3:o) Vidare har Kungl. Maj:t (punkt 16) föreslagit riksdagen att för anläggning av enklare väg mellan Parkajoki och Muonionalusta i Norrbottens län på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

Departementschefen anför följande:

»Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag i ämnet har riksdagen för anläggning av enklare väg mellan Parkajoki och Muonionalusta i Norrbottens län anvisat på tilläggsstat för år 1921 250,000 kronor och på extra stat för år 1922 175,000 kronor.

Vid anslagsfrågans framläggande för riksdagen förutsattes, att återstående behöfligt belopp, 150,000 kronor, skulle beviljas för år 1923, och har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därför hemställt om anvisande för ändamålet av 75,000 kronor å övergångsbudgeten.

Då det för år 1921 anvisade anslaget för ifrågavarande väganläggning ännu icke i sin helhet förbrukats, torde utan nämnvärd inskränkning i byggnadsverksamheten ett belopp av 25,000 kronor vara för ifrågavarande ändamål tillräckligt under första halvåret 1923.»

Utskottet får, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må för anläggning av enklare väg mellan Parkajoki och Muonionalusta i Norrbottens län på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett reservationsanslag av 25,000 kronor.

4:o) Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen att för anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 bevilja ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

Anläggning
av ödebygds-
vägar i Norr-
bottens,
Västerbottens,
Jämtlands
och Väster-
norrlands
län.

I den av herr *E. Lindberg* m. fl. inom andra kammaren väckta här ovan under 1:o) omförmälda motionen (nr 115) har i nu förevarande avseende hemställts, att riksdagen för anläggning av ödebygdsvägar måtte anvisa, förutom det av Kungl. Maj:t på riksstat äskade anslaget av 200,000 kronor, ytterligare på tilläggsstat ett belopp av 150,000 kronor.

För anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län har riksdagen för vart och ett av åren 1919—1922 anvisat ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anför nu i ämnet följande:

»Under år 1921 hava arbetena å de första ödebygdsvägarna, vilka skola utföras genom statens försorg, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen igångsatts. Sålunda äro under utförande fyra dylika vägar i Norrbottens län och en inom Västerbottens län, vilka tillsammans hava en längd av 133 kilometer och för vilka byggnadskostnaden är beräknad till 1,227,480 kronor. För närvarande äro dessutom trenne förslag till ödebygdsvägar inom Jämtlands län föremål för granskning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, och är avsikten att omedelbart igångsätta även dessa företag, så fort de blivit av länsstyrelsen vederbörligen behandlade. Endast till fortsatt, nöjaktigt bedrivande av de företag, som äro eller bliva påbörjade under år 1921, erfordras i anslag för år 1923 minst 300,000 kronor, varförutom till påbörjande av nya företag torde böra disponeras samma belopp som under de närmast föregående åren, 400,000 kronor.»

Styrelsen hemställer därför, att för tiden 1 januari—30 juni 1923 måtte för ifrågavarande ändamål anvisas 350,000 kronor.

Med hänsyn till nödvändigheten att iakttaga all sparsamhet i fråga om utgifterna å övergångsbudgeten har departementschefen icke ansett sig kunna förorda någon höjning av förevarande anslag.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag oförändrat, får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må för anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län på extra stat för tiden 1 januari—30

juni 1923 bevilja ett reservationsanslag av 200,000 kronor;

b) att herr Lindbergs m. fl. ovanberörda motion, i vad samma motion avser anvisande av anslag på tilläggsstat för år 1922 till ifrågavarande ödebygdsvägar, icke må av riksdagen bifallas.

Anläggning
av utfarts-
vägar i Norr-
bottens,
Västerbottens,
Jämtlands
och Väster-
norrlands
län.

5:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18) får utskottet hemställa,

att riksdagen må för anläggning av *utfartsvägar* i *Norrbottnens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län* på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 bevilja ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Väganlägg-
ning Tärna
kyrkoby—
Slussfors.

6:o) Slutligen har Kungl. Maj:t (punkt 20) föreslagit riksdagen att för anläggning av väg mellan Tärna kyrkoby och Slussfors på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

I den ovan under punkt 1:o) omförmälda, av herr *E. Lindberg* m. fl. i ämnet inom andra kammaren väckta motionen (nr 115) hemställes i nu förevarande avseende, att riksdagen, utöver det av Kungl. Maj:t å riksstaten förslagna beloppet av 150,000 kronor, måtte å tilläggsstat anvisa ytterligare 50,000 kronor.

För iståndsättande av ödebygdsvägen mellan Tärna kyrkoby och Stensele sockengräns samt för anläggning av en vanlig väg mellan Tärna kyrkoby och Slussfors har riksdagen beviljat på tilläggsstat för år 1920 100,000 kronor, på extra stat för år 1921 200,000 kronor samt på extra stat för år 1922 300,000 kronor. Med de hittills anvisade medlen hava kostnaderna för iståndsättande av ödebygdsvägen blivit i sin helhet täckta, varjämte arbetena å den vanliga vägen mellan Tärna kyrkoby och Slussfors påbörjats.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anför nu i ämnet följande:

»Arbetena, som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen igångsatts i medio av år 1920, hava bedrivits i sådan utsträckning, som anvisade medel medgivit. Som emellertid det av staten under byggnadstiden bekostade underhållet å den från början synnerligen enkelt utförda, men rätt livligt trafikerade ödebygdsvägen bliver jämförelsevis dyrbart, vore det önskvärt, om vissa synnerligen svaga sträckor av densamma kunde snarast möjligt ersättas med ny väg, varför ett något ökat år-

ligt anslag för arbetets rationella bedrivande vore av behovet synnerligen påkallat. Länsstyrelsen i Västerbottens län har även hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort framställning om att denna vägbyggnad måtte forceras, i ändamål att lindra arbetsbristen i nordligaste delen av länet. Hela byggnadskostnaden beräknas nämligen för närvarande till cirka 1,600,000 kronor, motsvarande med 300,000 kronors årsanslag en arbetstid av 5 à 6 år, vilken för nedbringande av ofrånkomliga administrationskostnader vore lämpligt att avkorta. Anslagsbehovet för år 1923 uppgår därför till 400,000 kronor.»

Styrelsen hemställer därför, att för ändamålet måtte för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisas 200,000 kronor.

Departementschefen har i ämnet anfört följande:

»I Kungl. Maj:ts förslag i ämnet till 1920 års riksdag förutsattes, att det årliga anslagsbeloppet för vägen Tärna kyrkoby—Slussfors skulle bestämmas till 300,000 kronor. Med hänsyn härtill och då förhoppning torde förefinnas, att genom undvikande av arbetets forcering en ned-sättning i den för företaget beräknade kostnadssumman skall kunna ernås, anser jag mig icke böra tillstyrka anvisande för tiden 1 januari—30 juni 1923 av högre anslagsbelopp än som motsvarar det vanliga årsbeloppet eller 150,000 kronor.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må för anläggning av *väg mellan Tärna kyrkoby och Slussfors* på extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett reservationsanslag av 150,000 kronor;

b) att herr Lindbergs m. fl. i ämnet väckta motion, i vad samma motion avser anvisande av anslag till ifrågakvarande väganläggning å tilläggsstat för år 1922, icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 26 maj 1922.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. Nilsson i Skottlandshus, H. F. Lamm, C. P. V. Nilsson, J. L. Widell, C. G. Ekman, J. Nilsson i Malmö, E. A. Hallin, P. A. Bergström och J. B. Johansson samt

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, K. V. Rydén, J. Jönsson i Revinge, O. Olsson i Kullenbergstorp, P. B. Nilsson i Landeryd, C. R. Jansson i Falun, A. Å. Törnkvist i Karlskrona, E. Andersson i Prästbol, J. D. Norman, A. E. Ljungberg, B. F:son Holmgren och F. T. Hamrin.